

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, ... tagdíjuk fejében kapják .....

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
 ≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE“ -NEK KÖZLÖNYE ≡
 BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel ..... kérjük is .....
 Megjelenik egyszer havonként
 Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: A madárvédelem megvédése. — Állatvédelem és vadászat. — Magzat-kihuzó készülék. — *Egyesületi hírek:* — Az Országos Állatvédő Egyesület választmánya, valamint az O. A. V. E. Sz. végrehajtó bizottságának ülése. — Az Országos Állatvédő Egyesület választmányi ülése. — A „Hontvármegyei Állatvédő Egyesület“-nek közgyűlése. — A kecskeméti állatvédő egyesület közgyűlése. — A szentgotthárdi á. v. e. választmányi ülése. — Szombathelyen állatvédő egyesület alakítása. — Nagyszébenben állatvédő egyesület létesítése. — A resicai állatvédő egyesület alakítása. — *Szemle:* Dühös, vagy veszett-e a kutya? — Lóvédelem Kaliforniában. — Madarak mint időjósok. — *Irodalom:* Irodalmi pályázat a madarak és fák napja tárgyában. — Gyakorlati Madárvédelmünk 1908—1909-ben. — *Állatok világa:* A kémény mint hasznos madaraink pusztítója. — Lóhus mint családok a medevadászatnál. — Egy hűséges kutya. — *Hírek:* Az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga. — Madarak napja a sárvári áll. polgári iskolában. — A pozsonyi népotthon. — Tormássy Ferenc. — Halálozás. — Stuart Ellen Mary. — *Különfélék:* Kegyetlenségek a konyhában. — A ló farkának kurtítása ellen. — Életre való eszme a madárvédelem terén. — Vadászterületen meglőtt kóbor kutya. — Egy embertelen kocsis.

A madárvédelem megvédése.

E furcsa cím olvasásakor bizonyára nem egy állatvédő csodálkozva fog felkiáltani, hogy hát még a madarak védelmének eszméje is védelemre szorul? Pedig úgy van. A „Köztelek“ f. évi 7. sz.-ban Sziklay Ede cikket írt, mely szerint gyümölcsösében az 1904. évig a legnagyobb készpénzbevétel 600. korona volt. A silány eredmény oka az volt, hogy 70—80%-a a gyümölcsnek rendszerint elférgesedett. Időközben Sz.-hoz is eljutott a M. Ornitológiai Központ közismeretes kiadványa a gyakorlati madárvédelemről. Sz. azonnal ellátta a gyümölcsöst fészekodukkal és az eredmény az volt, hogy a múlt évben 1600. koronát vett be, mert alig 5% volt a férges gyümölcs.

A rovarantani állomás vezetője, Jablonowsky József, abból az ötletből, hogy itt-ott az üresen maradt odukba hernyók fészkeltek be magukat, a madárvédelem ügyét általában elítélte és oda concludált, hogy a madárvédelem fejében a madártól „nagy hasznot ne várjunk“.

Erre a támadásra ugyancsak a Köztelekben Herman Ottó a m. kir. Központ igazgatója az ő ismeretes kiváló alaposágával, adatokkal felszerelt nyilatkozatban válaszolt. Ugyancsak a „Köztelek“-ben reflektált a vitára az O. A. E. elnöke, kinek cikkét alább közöljük:

Madárvédelem „for ever“.

Sohasem hittem volna, hogy Darányi miniszter-ségének abrupt vége után alig pár nappal már védelmére kell sietnünk a földmivelésügyi minisztérium egy oly ágazatának, melynek kiépítésében, fejlesztésében Darányi és tudós munkatársa, Herman Ottó az egész

világ teljes elismerését és a legtöbb európai állam méltó irigységét szerezték meg az országnak.

Az okszerű madárvédelem eszméjét kell megvédenünk és pedig — ami elég különös, a minisztérium egy másik ágazatának szaktekintélye által elkövetett támadás ellen.

Nem vagyok szaktudós és azért nem bocsátkozom a rovarantani állomás és a rovat vezetője által felhozott adatok és érvelések taglalásába, hanem csak mint gazda óhajtok a tárgyhoz hozzászólni.

Nem képzelhetek oly rovarantani állomást és költéséges apparátust, mely az egész nagy ország minden vidékét, határát egyszerre és állandóan szemmel tartatná, megfigyelné, hogy közönyteljes közönségünk el-lenére is már keletkezőben észrevegye és elfojtsa mindenütt és mindig a káros bogarak elszaporodásának veszélyét.

Ezt az üdvös ellenőrzést és profilaktikus akciózt csakis a rovarvédő madarak képesek teljesíteni (természetesen ha vannak) és pedig ami a gazdának a fő: ugyszólván ingyen!

Ahol nincsen a rovarantani állomás szeme és madár sincsen, ott elég sűrűn fel-felmerül a káros rovarok tömeges kártétele és akkor előáll a rovarantani állomás szakszerű irtóhadjárataival, mely azonban rendszerint nagy kiadásokkal jár. Mivel pedig az okszerű madárvédelem hatalmas felkarolásával megelőzhető a legtöbb esetben a káros rovarok felszaporodása, a mesterséges rovarirtó hadjáratok költségei indokolatlan terhet rónak az adófizetőre, tehát ismét csak a — gazdára.

A káros rovarokkal csak a rovarvédő madarak küzdhetnek meg eredménnyel. Ezt az igazságot elismerik épp úgy a természettudósok, mint a természet

emberei. Csak futólag utalok Magyarországra, Ausztria és Németország erdészeti szaktekintélyeire, kik a rovarkárok ellen folytatott erőfeszítésteljes, de hiu küzdelmeikről tett jelentéseikben végül ismételve arra a konklúzióra jutnak, hogy emberi hatalom, munka és pénz nem bírhat a veszélylyel, hanem csak a madarak.

A madár állandóan kevesbiti a káros rovarokat, megelőzi azok kártételeit.

Az emberi erővel, eljárásokkal, eszközökkel, szerekkel való hadjárat szerencse, ha annyit eredményez, hogy néhány évre elhalasztja a veszély újabb jelentkezését, de alig van eset reá, hogy a megtámadott természet megmentetné. És rövidebb-hosszabb évciklusokban ismétlődik a költség, ismétlődik a kár és ennek ki vállalja a kárát? Mindig csak a gazda. A gazda mint ilyen és mint adófizető egyaránt. Nem átalom kimondani azt, hogy gyümölcsstermesztésre valóssággal teremtett országunkban a gyümölcsöt mennyiségben, minőségben egyaránt és állandóan romboló rovarkárok okai annak, hogy éppen kiszagdáink, kikre pedig oly nagyon reáférne néhány jó gyümölcsfa jövedelme, nem kapnak kedvet a gyümölcsfataratáshoz és el vannak riasztva a lútriszámba menő gyümölcsstermesztéstől.

Ha nem a mi önzetlen szövetségeseink, a rovarvívő madarak segítségével, de kizárólag törvények és rendeletek alapján megparancsolt évről-évre ismétlődő fatisztogatással, hernyóirtással és rendkívüli esetekben nagyarányú kézierő felhajtásával, költséggel akarjuk a rovarok ellen való védekezést szervezni, akkor kényszerítő ok nélkül szaporítjuk azoknak a kényszerítő hatásági intézkedéseknek számát, melyek a mai, rendőri-nek induló államban tulnag számban zaklatják kivált a vidék lakosságát és melyeknek, mivel csak kelleetlenül s csakis részben és felületesen tesznek eleget, kellő eredménye sem lehet.

A m. kir. rovarvívő állomás vezetője nemcsak kiváló szakember, de természettudós is. Nem vagyok sem szakember, sem tudós, de azért én is teljes mértékben tudom értékelni a természet nagyszerű és csodálatra méltó összhangját, mely ritka kivételektől eltekintve nem engedi, hogy valamely állatfaj tulságig elszaporodva, ugyszólván elemi csapássá váljék. Így volt ez addig, amíg a természet minden beavatkozástól menten a maga autonóm magasztosságában érintetlenül működött. A káros rovarok sem szaporodhattak fel oly tömegekké, hogy a növényvilágba pusztulást vigyenek, mert a rovarvívő madarak táplálkozása állandó korlátot szabott elszaporodásuknak.

De a természetnek ezt a csodás és jótékony rendjét megzavarta a haladás felé törő emberiség, a mindent legyőző kultura érdeke.

Kiszáritottuk és lecsapoltuk a mocsarakat, szabályoztuk a folyókat és patakokat, glédába állítottuk az erdők fáit, kiirtottuk a vén odvas fákat, a cserjéket és bokrokat, egyszóval a madarak milliárdjait megfosztottuk természetes fészkelő alkalmatosságaiktól.

A haladó emberiség, mely a kultura érdekében kénytelen volt megzavarni a természet rendjét és egyensúlyát, most ugyancsak a kultura érdekében köteles arra, hogy a Berlepsch, Herman, Chernel és mások

érdeméből vívmányszámba menő okszerű madárvédelem alapján munkálkodva pótolja a madárvilágnak az elvesztett természetes fészkelő helyeket.

De van még egy szempont, még egy oldala az ügynek, mely nem a hasznosság elvén alapul, melyet felszólalásomban eddig egyedül hangsúlyoztam.

Van a madárvédelemnek egy etikai oldala, melyet részemről igen nagyra értékelek.

A madárvédelem az állatok állandó megfigyelését, megszeretését, a természetnek általában mélyebb ismeretét és megkedvelését feltételezi. Ezek mind oly dolgok, melyek szelidebb és nemesebb érzések terjesztésére alkalmasak.

És hogy erre a propagandára a mai realisztikus korban mily nagy szükség van, azt nem kell bizonyítgatnom.

Ime a madárvédelem nemcsak gazdaságilag hasznos, hanem üdvös társadalmi missziót végez.

Azért nem hagyjuk bántani!

Máday Izidor.

Állatvédelem és vadászat.

Egy társaságban azon vitatkoztak, hogy vadászember állatvívő egyesületnek nem lehet tagja.

Aki kedvtelésből akár hasznos, akár kártékony állatokat lepuskáz, az állatirtó és nem állatvívő. A két foglalkozás merőben ellentétes.

Első pillanatban ez állítás sokakat megteveszthet; de csakhamar belátjuk, hogy minden alapot nélkülöző „nagyot mondás.”

Ha e merész állításnak csak legkisebb jogalapja lenne, az állatvívő egyesületeket vagy azonnal felszólalni kellene, vagy működési körüket csak egyszerű irgalmassági állatkórházi ténykedésekre szorítani. De ez esetben aztán csak vegetarianusok lehetnének az egyesület tagjai, mert hiszen finom halat, fűrjet, foglyot, fácánt, nyulat, őzet, sőt csirkét, kacsát, disznót, szarvasmarhát stb. is csak állatirtás folytán szerezhetnének. De az állatirtás megszüntével az állatok annyira elszaporodnának, hogy letarolnák a vetéseket, tönkre tennék gyümölcsös fáinkat, szőlőinket s a kényszerhelyzet növényvédelmi egyesületek felállítását tenné szükségessé, hogy a vegetarianusok érdekei megóva legyenek, s ennek működése megint csak az állatirtásra vezetne. Ne játszunk a szavakkal, s ne menjünk tulságba.

A vadászat és halászat ösfoglalkozás, az emberiség fentartására szolgáló táplálékának szerzés módjai. Épen olyan szükségszerű és jogosult foglalkozások, mint a gabona- és gyümölcsstermelés.

A vadászat egészséges, férfias sport, mely nemcsak a testet edzi, de az idegrendszert is.

A vadász irtja az emberre vagy hasznos állataira nézve ártalmas ragadozókat, medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmacskát, menyéteket, pusztítja az ürgét, hörcsögöt, mint a termelésre kártékony állatokat, lövi az őzet, szarvast, zergét, nyulat, fácánt, foglyot, fűrjet, vadrecét, vadludat, mint élelmiszerül szolgáló állatokat,

pusztítja a sast, héjját, kányát, hollót, szarkát, mátyást mint kártékony madarakat.

A vadász — akit e név valóban megillet, — ismeri a kártékony és hasznos állatokat, madarakat és kedvtelésből vércsét, baglyot, harkályt, kakukkot, vagy rovarpusztító éneklő madarat nem lő, de valóban állatvédelmet gyakorol akkor, midőn társaságában levő, ugynevezett „kocavadászokat“ a hasznos madarak lepuffantásáért megszegyenit, vagy megakadályoz, midőn illetéktelen flobertpuskás „ifju urakat“ madárpusztító kirándulásaiikon feltartoztat, vagy tilalmi időszakban orvvadászokat akadályoz meg a vadirtásban.

Az igazi vadász hivatásos állatvédő, van érzéke és tudása az állatvédelemhez.

Igaz, hogy a vadászat terén is találkozunk visszaélésekkel, ilyenek: a galamblovészet, és a májusi fűrjezés, „vizslatanítás“ címén.

Nem férfias időtöltés száz meg száz galambot minden fáradozás nélkül lepufogatni és káros dolog költés előtt az anyafűrjeket lelővöldözni, mert minden lelőtt anyamadár tízszeres pusztulását eredményezi a terület fűrjállományának.

A vadászat férfias sportja tehát nem zárja ki az állatvédelmet, sőt ellenkezőleg azt előmozdítja. Épen azért óhajtandó, hogy mindazok, akik e sportot nemes kedvtelésből űzik, lépjenek be az állatvédő egyesület tagjai sorába, hogy ott megismerve az egyesület céljait, azokat tudatosan szolgálják, s tevékeny közreműködésükkel az igazi állatvédelmet elősegítsék. Ne üljenek fel annak a „frázisnak“ hogy a vadászat állatkinzás, mert akkor a legyeket sem lenne szabad pusztítanunk, mert álcáik a rothadó anyagot emésztik fel.

Az igazi vadász, jó állatvédő!

Dr. Tóth Mihály.

Magzat-kihuzó készülék.

A modernebb, kényesebb fajtájú teheneknél és kancáknál gyakori az u. n. nehéz szülés. Sokszor 50—60 és több kilogramm súlyú és nagyságu a borju vagy a csikó, nem csoda hát, ha a netán szűkebb szerkezetű szülőútban megakad, még akkor is, ha rendes fekvésben indul a külvilágnak. Megakad gyakran amiatt is, mivel az anyaállat, különösen a szervezetében elpetyhüdt, nemesebb fajta, vagy aztán a leromlott, elgyengült, nem képes elég toló-erőt kifejteni magzatja világra hozatalában.

Ezen az akadályon segitendő, tudvalevőleg szokásban van kötelet hurkolni a vehem lábaira és huzással vonni ki azt.

Hát ez helyes, ha jól viszik végbe, de 100 eset közül bizonyára 80 esetben helytelen, rossz, állatkinzó s az anya és magzat életét veszélyeztető ez a művelet, rendszerint azért, mert

1. nem vizsgálják meg, hogy úgy fekszik (mutatkozik)-e a szülő útban a vehem, hogy egyáltalán kihuzható;

2. a huzást 3—4 embererővel, vagy befogott ló, ökör erejével felháborítóan kinzó módon rángatva,

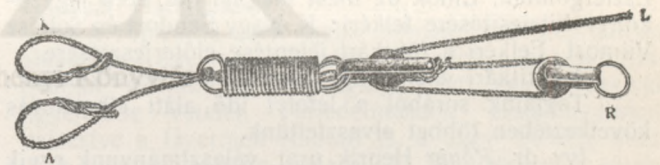
tulzásba menve eszközlik, nem egyszer kitépven a vehem lábát, felrepsztvén az anya hüvelyét, szeméremtáját.

Meg kell jegyezni mindenekelőtt, hogy szakértői igazítás, esetleg a vehem megölése után eszközölt eldarabolás nélkül a magzat csak úgy jöhet, vagy csak úgy huzható ki a világra, ha szabályosan indult a szülőútnak. E szabályosság abban áll, hogy a magzat feje kinyújtott két mellső lábán fekszik s koponyájával az anya keresztitája fele néz, mint mondani szokás: így prezentálja magát. Nem egészen szabályos, de a megszületésre, vagy kihuzásra alkalmas mutatkozás az is, ha a vehem combjai közé hajlított farokkal a két kinyújtott hátsó lábával indult utnak, de úgy, hogy a fara az anya keresztitája felé néz.

Minden más mutatkozás igazításra szorul s addig kihuzásra gondolni se szabad, míg a vehem igazításal a jelzett szabályos, vagy alkalmas fekvésbe nem helyeztetett.

Már most a jelzett kinzó és veszélyes kihuzást alkalmasabbal pótlandó, idők folytán eszközöket gondoltak ki és szerkesztettek meg s a gyakorlat igazolta, hogy ily eszközök segélyével jóval emberségesebben, kevesebb állatkinzással s biztosabban segíthetünk a fenforog bajon.

Többek között egészen új és célszerű, mert nem is drága eszköz az a magzat-kihuzó készülék, melyet itt ábrával is bemutatok.

Magzat-kihuzó készülék.

A „Salutor“ nevű ezen eszköz, mint látjuk, rugalmas csiga-szerkezettel bíró kötérendszer. Könnyen vihető egyik helyről a másikra, mert súlya alig 2 kg. Kevés (egyetlen ember) erővel, egyenletes, sima, kisebb vagy nagyobb erejű huzást lehet vele alkalmazni, azt a szükséghez mérten beszüntetni s újra megindítani.

Érthetőbbé válik az egész, ha a használata módját előadom.

A fekvő és vajudó anyaállat szülőútjában a fennmondott szabályos prezentálódásban fekvő magzat két lábát a boka fölött meghurkoljuk a készülék A és A-val jelzett hurokjával. Az R-rel jelölt karikánál fogva megrögzítjük a készüléket földbe vert cövekhez, istálló-oszlophoz, vagy erősen a falba vert horoghoz. Most, ha az L-el jelzett kötelet egy ember meghuzza, az egész csigas-köteles szerkezet megfeszül s további egyenletes, sima és nem rángató huzásra a két csiga egymáshoz közeledik és evvel a magzat lábain levő kötelet maga után vonja és egyben a vemhet kijebb-kijebb, végre pedig egészen kihuzza.

Ha az anyaállatban a vajudás még fenforog,

indokolt akkor meg-megindítani a huzást, amikor az állat éppen erőlködik (tol), mert így még kevesebb fájdalomkózással érhet véget a magzat kihuzása.

E hasznos eszköz szállítással együtt nem egészen 20 koronába kerül. Beszerzési forrás a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“, Budapest, Alkotmány-utca 31. Monostori Károly.

Egyesületi hírek.

Az Országos Állatvédő Egyesület választmánya, valamint a M. Á. V. E. Sz. végrehajtó bizottsága 1910. február 19-én ülést tartott. Jelen vannak: marosi Máday Izidor elnökle alatt: Grimm Gusztáv, K. Nagy Sándor tb. elnökök, Hauszmann Alajosné al-elnök, Pawlas Julián az eperjesi állatvédő egyesület képviselőjében, Battonyai Ödönné, özv. Hangl Józsefné, Köpesdy Sándorné, özv. Péntek Gáspárné, Soltész Vilmos tb. választmányi tagok, Grimm Gusztávné, özv. Kolosváry Károlyné, özv. dr. König Henrikné, Krizbay Mária, Perco Vladica, özv. Schmidt Miklósné, Borbély Vidor, Mednyánszky Kánitz Henrik, dr. Jellinek Ede, Selymessy Ferenc, dr. Stern Adolf, Szeőke Béla vál. tagok, Fölker Józsefné alapító, Effenberger Ágostné, Maróthy Antónia, Herodek József tagok, Monostori Károly főtitkár, Häsner Károly tb. titkár, stb. Kimentette magát: Monostori Margit, özv. Treszler Károlyné, Fülei Sz. Lajos, Marosi József Esztergomból. Elnök az ülést megnyitván, ezen jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: K. Nagy Sándort és Soltész Vilmost Felkéri a főtitkárt jelentése előterjesztésére.

A főtitkári jelentésből kiemeljük a következőket: Tagjaink sorából a lefolyt idő alatt elhalálozás következtében többet elvesztettünk.

Igy dr. König Henrik urat, választmányunk egyik kimagasló tagját, egyesületünknek mindenkor és hosszú időn keresztül lelkes hívét; továbbá Stuart Elen Mária urhölgyet, egyesületünknek kezdettől nagy buzgalmu munkását és választmányunk hű tagját; Virányi István urat, szövetségünk kolosvári egyesületének fáradhatlan munkását és pénztárnokát. Meghaltak továbbá tagjaink közül Berényi József, Kerner György, Kardos Soma.

Ennek folytán és a törlések következtében anyaegyesületünk minden rendű tagjainak jelenlegi létszáma 1513, a szövetségbe lépett vidéki egyesületek száma pedig 24, körülbelül 4000 taggal.

A mondott számu vidéki egyesületekben befoglaltatnak a mult választmányi ülés óta maig alakult egyesületek is, névszerint a sárosvármegyei Eperjesen, a hontvármegyei Ipolyságon, ugy nemkülönben a pápai és békéscsabai.

A szövetségbe tartozó egyesületek jelentékeny része igen figyelemre méltó tevékenységet fejt ki működési területén.

Örvendetes érdeklődés mutatkozik immár az állatvédelem kérdése iránt, a kir. tanfelügyelők, a vármegyei alispánok és némely városi tanács részéről, különösen az „Ifjusági Madárvédő Liga“, a „Madarak és Fák napja“ és a „Gyermek Naptár“ ügyében.

Meleg érdeklődést látunk az ügy iránt felsőbb fórumoknál is. Így a földmivelésügyi miniszteriumban, ahol imént vették fel a tevékenység sorozatába már végérvényesen az állatvédelem kérdését; ahol ismételten felhívták körrendeletben az összes m. kir. állatorvosok figyelmét az állatvédelmi ügy minél kiterjedtebb szolgálására; ahol az „Állatvédelem“ című lapot nagyszámu közeg számára járatták s ahol a „Gyermek Naptár“-t is hatékonyan pártfogolják.

Talán itt lesz helyén felemlítenem, hogy a közelmult kormányváltozás alkalmából Darányi Ignác és Apponyi Albert gróf volt miniszter urakhoz, ügyünk e kimagasló pártfogóihoz bucsu feliratot intéztünk, Serényi Béla gróf jelenlegi földmivelésügyi miniszter urat pedig tiszteletteljesen üdvözlöttük.

Az erre vonatkozó levélváltás lapunk f. évi 2. számában van közölve.

„Országos Ifjusági Madárvédő Liga“ intézményünk ügye halad. Mutatja ezt az, hogy maig 180.000 liganyomtatványt küldtünk szét a megkeresésekre.

Ez intézményünket tökéletesítendő, gyakorlati adatokat véltünk beszerezendőknek s e célból az elnökünk által adott 100 koronából 5×20 koronát tüztünk ki pályadíjúl. E pályázatra 20 pályamunka érkezett be s a bírálók döntése már legközelebb várható.

Multkori választmányi ülésünkön már volt szerencsém említeni, hogy az Elpins Melena és a Keller Lajos-féle alapítvány kamatait kitűztük pályadíjúl középiskolai tanulók állatvédelmi dolgozataira. E pályázatunkra a határidőig csak két dolgozat küldetett be. A bírálók (Fülei Sz. Lajos és Monostori Károly) mindkettőt érdemesnek találták díjazásra s az egyiknek a Keller-féle pályadíjat (12 korona) oda ítelték, a másiknak pedig 6 korona tiszteletdíjat hoztak javaslatba.

Egyesületünk a jelíges leveleket felbontván, kitünt, hogy a „Hóka“ című pályadíjat nyert költemény szerzője Somló Ferenc VIII. gym. tanuló, kinek a díj meg is küldetett, a dicséretet nyert „Erdőben“ című költemény szerzője pedig Bartók Imre szintén VIII. gim. tanuló, kinek a tiszteletdíj nemkülönben kiutalványoztatott.

Idei „Gyermek Naptárunk“-ról jelentem, hogy az maig 86 000 példányban kelt el.

E naptár után befolyt összegből a 20%-ot, vagyis 1525 korona 16 fillért a tanítói jótékony Eötvös-alap pénztárába már befizettük.

Lapunk, az „Állatvédelem“ 6200 példányban hagyja el a sajtót. Kikötésszerűleg havonként egy nagy fél iven (8 oldalon) volna küldendő tagoknak, előfizetőknek. Ezt a méretet a lefolyt évben is jelentékenyen túlhaladtuk, amit kivált azért hozok fel, hogy jelezzem, mily nagy halmaza a közlésre méltó anyagnak gyűl össze és hogy rámutassak arra is, hogy a vidéki egyesületek tagjai a 70 fillérnyi árért felettén előnyösen jutnak e lapunkhoz. De ez áldozattól ügyünk érdekében természetesen nem szabad visszariadnunk.

A lefolyt időben állatvédelmi közleményeket küldtünk némely fővárosi és az összes vidéki lapoknak. Örömmel jelezhetem, hogy e lapok közleményeinknek helyet adtak hasábjaikon s lapjaik vonatkozó számaikat egyesületünknek megküldötték.

Uj egyesületek alakítása s általában az állatvédelmi érdekek ügyében irodánk és különösen elnökünk maga, nagyarányu levelezést folytatott, mit mutat az a körülmény, hogy ügyirataink száma az 1909. év zártáig az 1000-et jóval meghaladta.

A velünk levelezésben állott hazai és külföldi hatóságoknak, hivataloknak, testületeknek és magánosoknak nem mulasztottuk el mindannyiszor kifejezni hálás köszönetünket.

Elnökünk a galamblovészeti kérdésben írásbeli összekötöttesben állott a világnak ugyszólván minden jelesebb állatvédő egyesületével.

Erről a beszámolás lapunkban még egyre folyik.

Talán nem szükséges külön hangsúlyoznom, hogy kötelességünkhöz hiven, elkövettünk minden lehető a gyakorlati állatvédelem egyéb terén is. Helyi és vidéki állatkinzási esetekben direkt és indirekt sokszor beavatoztunk, gyakran sikeresen, olykor sikertelenül, vagy tudomásunkra nem juttatott eredménnyel.

Magasabb fórum ítélete alá bocsátottuk azt, a választmány előtt már tárgyalt esetet, hogy budapesti madárkereskedőket, kik hasznos éneklő madarakat engedély nélkül hoztak forgalomba, az illetékes hatóság, a bebizonyított tény dacára, felmentett.

Ugyanily madarak árusításán egy galambkereskedőt tetten érven, főtitkárunk rendőrközeg igénybevételével az illetékes hatóság elé állított.

A tervbe vett állatvédő-őr állást Nagy János nyugdíjas rendőrrel betöltöttük. Most már a t. rendőrközeg, Hänzler Károly felügyelőnk s néhány buzgó tagtársunk mellett, ez alkalmazottunk is örködik a székesfőváros állathasználati és kezelési állapotai felett.

Állatmenedék-házunkban a lefolyt idő alatt 31 gazdás és 167 gazdátlan állat fordult meg s mentőkocsinkat ez idő alatt 29-szer vették igénybe.

A kiválóbb állatvédelmi szolgálatokat tett rendőregénység szokásos megjutalmazása iránt ez év kezdetén a kellő lépéseket a rendőrpáncsnokságnál meg tettük s a napokban 10—10 korona jutalomban részesítettünk két tűzoltót, kik páncsnokuk utasítására egy telefondrótok közé bonyolódott és ott kinlódó galambot kinos helyzetéből felszabadítottak.

Működésünk egyéb adatait, köztük a pénzügyi adatokat is, a pénztáros és felügyelő tárja a t. választmány elé.

A titkári jelentést a választmány tudomásul veszi.

A pénztáros és felügyelő előterjeszti a pénzügyi és egyéb adatokat. Ezek végeredményben a következők:

Vagyon kimutatása 90330 kor. 31 f. összegben. 1909 november—decemberi pénztári kimutatás 13225 kor. 96 f. forgalommal s 631 kor. 53 f. egyenleggel. Folyó évi januári kimutatás 5031 kor. 03 f. forgalommal s 3927 kor. 58 f. egyenleggel. 1909. évi vagyonmérleg 90961 kor. 84 f. összegben; 1909. évi zárszámadás 27228 kor. 60 f. forgalommal s 631 kor. 53 f. egyenleggel.

Felügyelői jelentés a gyakorlati állatvédelemre vonatkozólag 71 munkanapon végzett 175 eljárásról. Felvigyázó (állatvédő-őr) jelentése 75 munkanapon végzett 132 eljárásról.

Taglétszám: 173 alapító- és 1418 rendes tag; utóbbinál figyelembe véve 39 uj belépőt és 138 törlést.

A pénztárosi és felügyelői jelentést a választmány tudomásul veszi.

Titkár bejelenti az elnökség következő javaslatait:

1. *Propaganda.* A legnagyobb súlyt tevékenységünkben a propagandára, azaz az állatvédő eszmék terjesztésére, működésünk ismertetésére, uj tagok nyeresére, egyesületek alapítására, intézményeink megszlárdítására kell fektetnünk.

A Gyermekek Naptár terjesztése érdekében javaslatunk az, hogy az eddigi 20^oo, mely az Eötvös-alapnak jár, jövőre az Eötvös-alap és a terjesztésnél közreműködő tanítók között megosztassék. (Elfogadtatik.)

A gyakorlati madárvédelem érdekében az M. O. K. hozzájárulásával külön lenyomatban adtuk ki Csörgy T. titkárnak a m. évről szóló jelentését, melyet ingyen fogunk az érdeklődők között terjeszteni. (Helyeslés.)

A „Madarak és Fák Napjának“ miként ünneplése tárgyában uj irodalmi pályázatot készülnök kiadni, melyre beérkezendő pályaművek elbírálását az M. O. K. elvállalta. (Helyeslés.)

A Madárvédő Ligának miként szervezése és az iskolába beillesztése tárgyában, mint az ismeretes, pályázatot irtunk ki, a beérkezett pályaművek javát ki nyomatjuk és ingyen terjesztjük. (Tudomásul szolgál.)

A propaganda minden ágazatára nézve megkezdjük legközelebb az ugynevezett röpiratok, azaz egy vagy két lapra terjedő rövid ismertetések és felhívások kiadását. (Helyeslés.)

A röpiratok ezen ujabb sorozatának megindítása alkalmából egy fontos lépést tehetnénk a haladás irányában. Értjük az országban divó egyéb nyelvek figyelembe vételét. Terjedelmesebb kiadványainkat, beleértve a Gyermekek Naptárt is, a nagy költség miatt csak magyar nyelven adhatjuk ki. De a röpiratok egyik-másikat német, román és tót nyelven is lehetne, sőt kellene kiadnunk, hogy az ország népének körülbelül felét kitevő más nyelvekhez is szólhassunk. (Helyeslés.)

A nagyváradi Á. V. E. alelnökének, Tóth Mihálynak indítványára lépéseket tervezünk oly irányban, hogy az iparostanoncok iskolai ellenőrző könyvecskéjébe az állatvédelemre vonatkozó lap beillesztessék. (Helyeslés.)

A nagybányai Á. V. E. titkárnak, Alexy Kornálnak indítványára tárgyalások készülnek oly irányban, hogy az elemi iskolákban használt irkák boritéklapjai az állatvédelemnek szolgáljanak. (Tudomásul szolgál.)

Lépések teendők oly irányban is, hogy az országban megjelenő valamennyi népies naptárba propagandának szolgáló egy-egy közlemény felvételnek, amint ez a multban egyik-másik kiadó cégnél már is megtörtént. (Tudomásul vétetik.)

Fali táblákat nyilvános helyiségekbe (község ház, vendéglő, korcsma), felnöttek részére, szöveggel, rajzzal célunk kifüggeszteni. (Helyeslés.)

2. *Szabizottságok alakítása.* Tekintettel arra, hogy egy számos taggal bíró és nagy területre kiterjedő

működési körre hivatott egyesület csak abban az esetben közelítheti meg céljait, ha tevékenysége nem szorítkozik az elnökség vagy vezetőség munkásságára, hanem a tagok közül minél többen és minél szélesebb alapon szervezve vesznek részt az egyesületi működésben, ebből a célból azt javasoljuk, hogy az egyesületi tagok közül azok, akiknek e részben való támogatására számíthatunk, szakbizottságokba csoportosíttassanak.

A következő szakbizottságok lennének alakítandók:

I. *A közutak és közterek állatvédő szakbizottsága.*

Az alakítást vezetné Grimm Gusztáv. (Helyeslés.)

Ennek a szakosztálynak főfeladata lenne az, hogy hasonlóan a bécsi Inspicienten rendszerhez, minél több kerületet alkotna a székesfőváros területén és ezek felügyeletére erre vállalkozó tagokat nyerne meg.

II. *Állatmenedékház felügyelői szakbizottsága.* Feladata lenne a menedékház iránt érdeklődni, felmerülő észrevételeket és javaslatokat közölni stb. Az alakítást vezetné: Hauszmann Alajosné urnő. (Helyeslés.)

III. *Székesfővárosi helyi propaganda szakbizottsága.* Feladata lenne részint új tagok gyűjtése, részint új jövedelmi források és alkalmak létesítése.

Az alakítást vezetné: dr. König Henrikné urnő és Mednyánszky Kánitz Henrik.

IV. *Országos propaganda szakbizottsága.* Feladata volna idevágó indítványok és javaslatok tétele és kivált a szövetségi közlöny megfigyelése és összeköttetések létesítése a sajtó organumaival.

A IV. szakosztály megalakítása egyelőre függőben tartatott.

Az eljárást úgy képzelnek, hogy azok, akik az alakítás vezetésére jelöltettek vagy vállalkoznak, szivesek volnának a szakosztályi tagokat egy alakuló ülésre meghívni. Ebben az első ülésben kiegészítené magát a szakbizottság, első sorban ismerősei köréből további tagokkal és megállapítaná minél egyszerűbb és eleinte minél kevesebbet markoló programját.

Hogy a szakbizottságok és kivált azok vezetőinek dolgán könnyítsünk, berendezkedtünk, hogy az elnökséggel élőszóval, telefonon, levelezőlapon vagy levélben minden formáság nélkül gyorsan és rövid uton lehessen érintkezni. Rendelkezésre áll e részben az elnök, az ügyvezetésével megbízott alelnök, a főtitkár, a pénztáros-titkár és az egyesületi iroda általában. (A választmány mindehhez hozzájárul.)

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Az Országos Állatvédő Egyesület választmányi ülése 1910. március 3-ikán.

A felvett jegyzőkönyvből idézzük a következőket:

Jelen voltak Lendl Adolf alelnök elnöklete alatt: Grimm Gusztáv tb. elnök, Gróder Kornélné, özv. Hangl Józsefné, özv. Schmidt Miklósné, Borbély Vidor, Feder Ferenc, Fein Dávid, Fülel Sz. Lajos, Gróder Kornél, Krenedits Ferenc, dr. Mariska István, Mednyánszky Kánitz Henrik, Selymessy Ferenc, Soltész Vilmos, dr. Stern Adolf, Szeőke Béla választmányi tagok, dr. Németh Imre ügyész, Monostori Károly főtitkár, Häsler Károly tb. titkár, Maróthy Antónia tag.

Kimentették magukat: Máday Izidor elnök, Monos-

tori Margit, K. Nagy Sándor, Kakass Kálmán választmányi tagok. Az ülés egyedüli tárgyát az egyesület jogtanácsosának, dr. Németh Imrének egy, az egyesületet érdeklő végrendeleti ügyben tett bizalmas természetű jelentése képezte. A tárgyalásban részt vettek: Krenedits Ferenc, dr. Mariska István, Feder Ferenc, Selymessy Ferenc, Mednyánszky Kánitz Emil.

Az ülés határozata egyhangú volt. Az ügy jelenlegi állása miatt ez idő szerint még nem alkalmas arra, hogy nyilvánosságra hozassák, és azért további adatok csak később lesznek közölhetők.

A „**Montvármegyei Állatvédő Egyesület**“-nek Ipolygáson f. évi február hó 20-ikán tartott közgyűléséről a hozzánk juttatott adatok alapján a következőket közöljük:

A közgyűlésen Szokolai Alajos elnöklete alatt jelen volt Lits Gyula diszelnök, Draskóczy Jenő, Árvai József pénztáros, a tagok közül Martinovich István, Hortobágyi Ágost, Cziráky Iván, dr. Hámos Aladár, Barok Ármin, Totovich Kálmán, Pál István és sokan mások.

Elnök bemutatja az egyesület jóváhagyott alapszabályait, melyet kinyomatnak és a tagok között szétosztanak.

Megválasztja, illetőleg megerősíti a közgyűlés az ideiglenes tisztikart, és ügyészsé dr. Plechló Jenőt megválasztja s kimondja, hogy a most már végleg megalakult egyesület a „Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségé“-hez csatlakozik.

A közgyűlés az 1910. évi költségvetést 200 K bevétellel, 166 K kiadással, s így 34 K maradvánnyal elfogadja.

Az egyesület 200 „Gyermek Naptár“-t adott át kiosztás végett Hortobágyi Ágost kir. tanfelügyelőnek, ki körlevél kíséretében (l. lapunk idei 2-ik számában) szét is küldte. Jelzi a tanfelügyelő, hogy körlevelével nagy hatást ért el. Elhatározza az egyesület, hogy erre való tekintettel a jövő évben 500 példányt szerez be a mondott naptárból.

Jelzi az elnök, hogy a vármegye alispánja is körlevelet intézett a madárvédelem tárgyában a főszoalga-bírákhoz. (L. lapunk f. évi 2. számában.)

A közgyűlés elfogadja Hortobágyi kir. tanfelügyelő azon indítványát, hogy madárvédelemre vonatkozó mintagyűjtemény állíttassék fel az ottani gazd. egyesületi helyiségben.

Megkeresi az egyesület a helyi vadásztársaságot a kártékony szarkák irtása tárgyában.

Véleményt kér az egyesület az O. Á. V. E.-től vidéki egyesületek megalakítása ügyében. (A választ az O. Á. V. E. már megadta.) Megbizzza a közgyűlés az elnökséget a vidéknek is az akcióba vonásával. Felkéri az O. Á. V. E.-tet Hortobágyi jelzett köriratának az összes kir. tanfelügyelők körében való publikálására. Köszönetet mond a közgyűlés Marek Károly alispánnak és Hortobágyi Ágost tanfelügyelőnek, az állatvédelem érdekében tett s imént jelzett intézkedésekért. Azért az O. Á. V. E. is kifejezte köszönetét.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekesztette.

A „Kecskeméti Állatvédő Egyesület“ 1910. évi február hó 27-én tartott közgyűléséről közöljük a következőket: Szakács Ödön ideiglenes alelnök elnökléte alatt jelen voltak: Szegedy György, Benkovszky Zsigmond, Györffy Balázs, Salamon Elek, Révay Lászlóné, Kerekes József egyleti titkár, Kerekes Józsefné, Domokos László, Orbán Nándor, Orbán János, Orbán Juliska, Orbán Margit, Domián László, Faragó Ilona, Göttinger Erzs. Baktay Albert, dr. Kiss Kálmán, Balogh Dénes, Gönczy Gyula, Szabó Lajos, Révay László, Maurer János, Pulai Pál, Erdöss István, dr. Nyul Pál, Dékány Imre, Fazekas István, Fazekas Ferenc, Faragó Mária, Ruhz Béla, Nemere Gyula, Bárczy József, Bartha József, Tormássy Dezső. Utóbbi tag megleghangon tartott felolvasásban emlékezik meg Hanusz István elhunyt elnökről. Kerekes József, az egyesület érdemes titkára előterjeszti a mult évről szóló jelentését. A pénztáros jelen nem lévén, a közgyűlés a választmányhoz utasítja a pénztárosi jelentést. Titkár előterjeszti az 1910. évi költségelirányzatot, melyet módosítással elfogadnak.

A tisztviselők mandátuma lejárván, a közgyűlés egyhangulag újra megválasztja a régi tisztviselőket s az eddigi választmányi tagok sorát Györffy Balázs és Orbán Nándorral kiegészíti. Elfogadja Révay Lászlóné indítványát baromfipiacon állatvédelemre figyelmeztető új tábla alkalmazása tárgyában.

A terjedelmes és igen talpraesett titkári jelentésből a következőket emeljük ki. Veszteségek érték az egyesületet részint abban, hogy buzgó tagok elhaltak, részint, hogy elköltöztek. Elhunyt a már említett Hanusz elnökön kívül Bertalan Jolán egyl. könyvtáros, Nagy János egyl. jegyző s elköltözött (most Budapesten van szerencsénk hozzá) Selymessy Ferenc volt alelnök és Nyirády Ferenc.

Igazán nagyarányu állatvédelmi működéséről az egyesületnek felhozzuk, hogy több helyen állatvédelemre figyelmeztető táblákat állított fel; továbbá madáretetőket s odukat, fészkelőket; kiosztott nagyszámu „Gyermek Naptár“-t; istápolta a „Madarak és Fáknap“-ját; előadásokat, bemutatókat tartott állat- s különösen madárvédelem tárgyában; kezére járt ebben a tanítóságnak; szabályrendeletet alkotott a helyi állatvédelemre stb. Igazán dicséretreméltó működés ez, s különösen dicséri a vezetőséget s abban Kerekes József isk. igazgatót, egyesületi titkár.

Felemlíti a jelentés (amit különben lapunk idei 3. számában már közöltünk), hogy Tormássy Ferenc 5000 koronát testált az egyesületnek.

Panaszosan említi a titkári jelentés, hogy galád kezek a kitett fészkelőket megrongálják. Embertelenség, valóban!

Még állatkinzási esetek feljelentéséről emlékezik meg a szép titkári jelentés, melynek őszintén gratulálunk.

A tisztikar névsora a következő:

Tiszteletbeli elnök Kada Elek polgármester. Elnök: Szegedy György városi tanácsnok. Alelnökök: Kovács Sándor közp. tak. pénzt. igazgató, Szakács Ödön fgym. tanár. Titkár: Kerekes József népiskolai

igazgató. Pénztáros: ifj. Csomák Gábor (Közgazdasági bank). Jegyző: Tormássy Dezső városi tb. fogalmazó. Könyvtáros: Falta Irén tanítónő (III. ker. iskola).

Választmányi tagok:

Bajnóczy Károly (Vár. Műkert), Baktay Albert (Népbank), Balog Dénes (II. t. Hosszu-utc.), Bartha Józsefné tanítónő, dr. Csabay Géza főorvos (7. t.), Damó Alfonz Szt. Ferencrendi szerz., Faragó Béla árvaházi igazgató, Flóris Rudolf m. kir. főállatorvos, Fűvessy Imre (Városháza), Gróz János főreáliskolai tanár, Grasseli Miklós (földmiv. iskola), Hankovszky Zsigmond (5. t. 56/7.), Hannig István (rk. fgym. tanár), dr. Horváth Mihály (3. t. 4.), Kiss Gellért tanító (Matkói kis ut), B. Kiss Lajos (V. t. 148.), Kontz József (Alpár), özv. Lakatos Ambrusné tanítónő, Lőrinczy Ida (VII. t. 99.), Maurer János, Mayerffy Zoltán, Muraközy János főerdőmér., Nád Dezső, Nyul Pál dr. városi fogalmazó, Papp György főkapitány, özv. Póczy Györgyné, Révay Lászlóné tanítónő, Salamon Elek községi tanító, Simonides Hermin tanítónő, özv. Szabó Józsefné, Szalay Emilia jegyzőhelyettes, Györffy Balázs ügyv., Orbán Nándor polg. isk. tan. Számvizsgáló bizottság: Ottó Sándor, Baktay Mihály és Gönczy Gyula.

A szentgotthárdi á. v. e. választmányi ülése jelentéséből a következőket közöljük:

1. Az elnökség Kohl Medárd püspököt, aki Radalfalván született, 50. születésnapján üdvözölte.

2. A szentgotthárdi áll. főgimnázium első 4 osztálya egyenkint belépett csoporttagnak. Új rendes tagok: Bársony István (Marokrét) és Révész Alajos (Farkasfalva) áll. tanítók.

3. 2000 darab ligajegyvet kapott az egyesület az O. Á. V. E.-től. Ezeket szétküldözte az elnökség a járás iskoláinak. A szentgotthárdi áll. főgimnázium I—IV. osztályának 127 tanulója is belépett a ligába.

4. Az egyesület 300 drb Gyermeknapárt hozatott és osztott szét a járás iskoláiban. Az áll. főgimnázium I. osztályának 55 tanulója is ingyen kapott Gyermeknapárt. A r. kath. elemi iskola ezenkívül hozatott még 100 darabot.

5. Hermann Ottónak „A madarak hasznáról és káráról“ írt könyvének 400 példányát, melyeket a földmivelésügyi miniszterium ajándékozott az egyesületnek, már majdnem mind szétküldözte az elnökség az iskoláknak és a tagoknak.

6. Főolvasást tartott az elnök Körmenden és Szentgotthárdon, meghívást kapott még Sárvárra és Resicabányára.

7. A szentgotthárdi állami főgimnázium önképzőköre számára a multkor megszavazott 20 K pályadíjjal a következő tételt tűzte ki az elnökség: A tanuló és az állatok. A pályázat május hó 1-én jár le.

8. Az O. Á. V. E. 65 példányt küldött az elnöknek „A madarak és fák napja“ című füzetéből, mert az egyesület példányai elfogytak.

Az alelnök a következőket jelentette:

A kethelyi iskolának 3 darab, az új döbri és németlaki iskolának pedig 1—1 drb állatvédő falitáblát adott az egyesület. A minap hozatott 100 drb fészkel-

oduból 70 darabot elvittek. A madarak etetése naponként rendszeresen folyik a tavalyról megmaradt magvakkal és madárkalácscsal. 20 kgr. madárkalácsot hozatott és a régieken kívül 2 új nagy etetőt és 1 kicsit állított ki az idén az egyesület.

A pénztáros a következőket jelentette:

1908. évi maradvány 678-90 K, 1909. évi bevétel 648-09 K, összesen 1326 99 K. Kiadás 673-38 K. Maradvány 653-61 K. Bejelentette a pénztáros a kiadások tételeit is és az ő előterjesztésére 17 tagot törült a választmány a névsorból.

Szombathelyen állatvédő egyesület alakítása érdekében fáradozik Ráday Gyula fels. keresk. isk. tanár, ki az új egyesület megalakulását esetleg már a folyó tavaszon megvalósítja.

Nagyszébenben állatvédő egyesület létesítését Cseley József főgimn. rajztanár tervezi, kivel ez irányban Fodor Árpád, a szigetvárdi Á. V. E. elnöke tárgyalásokat folytatott, melyeket most az O. Á. V. E. is támogat.

A resicai állatvédő egyesület alakítása érdekében Gontza Miklós ottani áll. tanító rendkívüli tevékenységét fejtett ki. A tagok száma állítólag eléri a 300-at. Az alakuló közgyűlést még e hó folyamán megtartják.

SZEMLE.

Dühös, vagy veszett-e a kutya? Hogy az egyszerű dühösség nem azonos a veszettséggel (az u. n. viziszonnyal), azt nem szükséges bővebben bizonyítani, de érdemes a következőket feljegyezni.

Párisból írják, hogy az orvosi akadémia egyik ülésén nem régen *Megnin* tanár érdekes előadást tartott az ebek u. n. pseudo-veszettségéről. Előadta, hogy a kutya agyvelője hasonló szellemi zavaroknak van alávetve, mint az emberé. A szociális mizériák között a kutyák is ép úgy ki vannak téve fájdalmaknak, nélkülözéseknek ételben, italban, tartózkodási helyben, mint az emberek. Ez és a tenyésztésben a tulnemesítés, mely a legbizarrabb vérmérsékleteket, fajtaváltozatokat idézte fel, oka annak, hogy ma igen sok az u. n. „ideges“ kutya.

A pseudo-veszettségnek (magyarán egyszerűen dühösségnek) nevezhető ez idegesség megnyilvánul váratlan dühödségi rohamokban, miket eskórságos (epileptikus) jelek kísérhetnek és kapcsolatosak lehetnek harapási vágygyal is. Közben egészen nyugodtnak, egészségesnek mutatkozhatnak az eb s csak periodosan tör ki rajta a dühösség. *Megnin* határozottan ellene van annak, hogy az ily feldühödött (de nem veszettségben szenvedő) kutyákat minden további nélkül azonnal veszettnek nyilvánítsuk s agyonüssük, vagy másképp elpusztítsuk.

Weber nevű szakember teljesen osztja *Megnin* nézetét s megjegyzi, hogy a veszettségről összeállított statisztika teljesen téves, mert abban igen számos egyszerűen ideges-dühös kutya szerepel veszett gyanánt. Szigorúan különbséget kellene hát tenni e két állapot

között s csak a megfigyelés közben valóban veszettnek bizonyulóakra kellene a kiirtás drákói szigorát alkalmazni.

Hát szembeötlő pl. a székesfővárosi szakadatlan ebzárlat is és szinte lehetetlennek tűnik fel, hogy annyi veszett (és nemcsak dühös-ideges) eb kóborolna itten. Én azonban hiszem, hogy igenis kóborol, s kifejtettem máshol, hogy a környeztet ebben a legfőbb ok, mert az liferál leginkább ide veszett kutyákat. Ez ellen kell tehát tenni, dacára annak, hogy nem mind veszett eb az csakugyan, amelynek veszett hírének keltik.

Monostori K.

Lóvédelem Kaliforniában. *Igali Szvetozár*, Kaliforniában tartózkodó hazánkfia, egy a „Mezőgazdák“-ban közölt levelében többek között következőleg ír: „San-Franciscóban megállapították, hogy az igás ló, mely nehéz terhet huz, néha embertelen kocsisnak is a kezeibe kerül s kegyetlen ütlegetés a terhes munka vége. Hát megalakították a „San-Francisco Work Horse Parade Association“-t, amely arany- vagy ezüstmedaliákkal jutalmazza az érdemet és büntet, ha állatkinzás esete bizonyosodik be.“ Továbbá: „Ha látsz az öböl város bármelyikében kocsisembert, figyeld meg gomblyukat s ott látod a „Draymen's Union“ jelvényét, amely Unionnak alapszabályaiban ott látja a tag, hogy *kell* emberségesen bánni a gondjaira bizott lóval, de ha *kell*, a kocsis gazdája is ki lesz oktatta, hogy így, meg amúgy illik a cselédje viszonyait javítani, legyengetni, mit ha a gazda elmulasztana, ígérhetné a Sierra Nevada összes aranyait, mégsem maradna meg a kocsis „embernyuzó“ gazda szolgálatában.“

Ilyes üdvös beavatkozás bizony minálunk is elkelne. De hol vagyunk még mi attól, hogy (országos állatvédő egyesületünk csekély pénzerejét tekintve) érmeiket osztogathassunk emberséges kocsisoknak s az inhumánus fuvaros-vállalkozók minden egyesét egyben az ember (a kocsis) védelmére is reá szoríthatnók! Messze vagyunk ettől, de nem elérhetetlen távolságban. Az országos állatvédő egyesület kétségtelenül gondjaiba is veszi e kérdést.

Mo.

Madarak mint időjósok. A „Roten Kreuz“ című folyóiratban a délnyugati Afrikában működő önkéntes betegápolók megbízottja, Buttler báró alezredes azt írja, hogy Okahandja környékében lovagolván, a völgynek egy mélyedésében számtalan sast és keselyüt látott letelepedve és ide-oda röpködve. Abban a véleményben, hogy ott talán emberi vagy állati hullák lehetnek, közelebb lovagolt, de ilyeneknek semmi nyomát sem találta. Az égboltozaton egy-két kisebb felhő mutatkozott, melyekből nemsokára váratlanul sűrű nehéz felhők keletkeztek és egy nagyméretű zivatar és zápor eső indult meg. Az apró mélyedések és földrepedések csakhamar vízzel teltek meg és a földből ezer számra szorították ki a kigyókat, skorpiókat, pókokat és egereket, melyeket a madarak azután zsákmányul ejtettek. A magasban repülő sasok és keselyük jóval előbb érzik meg a levegő villamos feszültségét és így azoknak a mélyedésekben való gyülekezése a közelgő zivatar biztos előjelének tekinthető.

—yi—

IRODALOM.

Irodalmi pályázat a madarak és fák napja tárgyában.

Az 1906. évben az Országos Állatvédő Egyesület annak idején kötelezettséget vállalt aziránt, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által a népiskolákban rendszeresített Madarak és Fák Napjának mielőbbi meghonosodása érdekében a néptanítókat megfelelő utmutatásokkal és mintaelőadásokkal fogja ellátni. Ebből folyólag az egyesület az 1906. évi október havában nyílt irodalmi pályázatot hirdetett és öt jutalmazott pályaművet „Miként ünnepeljük a Madarak és Fák Napját?” cím alatt egy füzetben egyesítve 1907-ben kiadott. Az egyesület ezt a gyűjteményt díj nélkül állította a néptanítók rendelkezésére. Az 1908. évben ugyane gyűjteményből egy újabb kiadás jelent meg.

Az Országos Állatvédő Egyesület az ügy érdekében fekvőnek találván, hogy a néptanítóknak minél több anyag álljon rendelkezésre, ezennel újabb nyílt pályázatot hirdet oly munkák irására, melyek a „Madarak és Fák Napjának” mikénti ünnepelésére nézve a néptanítóknak mintaelőadásokban utmutatást nyújtani alkalmasak.

A dolgozatok első sorban a madárvilág vonzó megismertetésére, a madarak hasznának kidomborítására és általában a természet megkedveltetésére irányuljanak. A Madarak és Fák Napja ünnepélyének keretében a pályázók figyelemmel legyenek az Országos Ifjusági Madárvédő Liga intézményének beillesztésére is.

A szerzők nevének és lakásának megjelölésével ellátott pályaművek terjedelme két nyomtatott ivnél nagyobb ne legyen.

A munkák az 1910. évi április 30-ig az Országos Állatvédő Egyesülethez, Budapest, IX., Ernő-utca 11 — 13. küldendők be.

A bírálatot az erre felkért Magyar Ornithologiai Központ és Vaday József községi el. isk. igazgató volt szíves elvállalni.

A megfelelőeknek talált pályaművek legjobbainak szerzői részére egy 150 koronás, egy 100 koronás és két 50 koronás (esetleg hét 50 koronás) jutalomdíj áll rendelkezésre. Az ezekkel a díjakkal kitüntetett pályaművek az Országos Állatvédő Egyesület tulajdonát képezik és kinyomatván, díj nélkül fognak a néptanítók között kiosztatni.

Az egyesület fentartja magának azt a jogot, hogy a pályaművek közül azokat, melyek pályadíjat ugyan nem nyertek, de közzétételre alkalmasak, 30 korona tiszteletdíj ellenében magához válthatja.

A kitűzött határidőig beérkezett pályaművek, valamint annak idején a jutalmazottak jegyzéke az „Állatvédelem” című folyóiratban fog közzététetni.

Országos Állatvédő Egyesület.

Budapest, 1910. február hó 28.

*

E hirdetémyre az egyesület az elterjedtebb hirlapokban is felhívta az érdeklődők figyelmét.

Állatvédelmi ifjusági irodalmi pályázat. Egyfelől a Keller Lajos, másfelől az Elpis Melena-féle alapítványok kamatait kitűzte egyesületünk pályadíj részint a budapesti VIII. kerületi állami főgymnasium, részint a II. kerületi állami elemi tanítónőképző hallgatói számára.

Az Elpis Melena-féle díjra, mint az a jelen számban foglalt választmányi ülési jelentésben is érintve van: pályamű nem érkezett be, a Keller Lajos-féle díjra pedig csak két költeménnyel pályáztak.

Ez utóbbi kettő közül a felkért bírálók (Fülel Sz. Lajos és Monostori Károly) a „Hóka” című költeményt találták érdemesnek a 12 korona pályadíjra, a másik „Erdőben” című pedig dicséretreméltónak jelezték.

Egyesületünk ez alapon kiadta a 12 korona díjat Somló Ferencz VIII. gymnásialis osztályu tanulónak „Hóka című munkájáért és honorálta a dicséretre méltatott „Erdőben” címűt, melynek szerzője Bartók Imre VIII. gymnasiumi tanuló, 6 koronával.

Célba vette az egyesület, hogy e két művet egy kiadandó ifjusági iratban publikálja.

Bármily örvendetes, hogy e pályázat két igen szép munkát eredményezett, nem vigasztaló, hogy az Elpis Melena-féle, jobban dotált pályázat teljesen sikertelen volt, holott ez a gyöngébb nemű iskolai ifjuságnak van szánya, akiktől megszoktunk erkölcsi, érzelmi téren többet várni és többet kapni. Távol áll tőlünk ezt szemrehányásképen említeni, de feltűnő, hogy míg előző években hasonló pályázatainknál a női ifjuság dominált s oly jelesekét vetett felszínre, mint a sajnos korán elköltözött Nyirő Zolna, addig most ime még csak irmag sem került a versenyzésbe, mely pedig gyengén dotált ugyan, de nemes és nőies is a legnagyobb mértékben.

Szívélyesen üdvözljük két ifju barátunkat az állatvédelem szolgálatában; szép tehetségükre s készségükre talán nem is építünk a jövőre nézve se hiába.

Gyakorlati Madárvédelmünk 1908—1909-ben. Irta Csörgy Titusz, a m. kir. ornith. központ titkára. (Az „Aquila” 1909. évfolyamából, külön lenyomat.) A m. kir. ornithologiai központ engedelmével kiadta az O. A. V. E.

A 47 oldalra terjedő és szép ábrákkal illusztrált dolgozatnak a cimben jelzett érdekes és becses tartalmát röviden már ismertettük akkor, amikor lapunk f. évi 2. számában az „Aquila” című évkönyvet szóba hoztuk. A gyakorlati madárvédelem körül országszerte 1908—1909-ben tapasztaltak adatai vannak e könyvben részletes jelentésbe foglalva s az Orsz. Állatvédő Egyesület e kiadványát, amellet hogy ingyen küldi meg a vidéki állatvédő egyesületeknek, még díj- és portomentesen szolgál vele más érdeklődőknek is, míg a készlet tart.

Állatok világa.

A kémény mint hasznos madaraink pusztítója. Febr. hó 4-én egy itteni kéményseprő-segéd a kéményben egy döglött fecskét talált. Ez eset érdekelt, felkerestem tehát Deák János urat, a kéményseprő-üzlet tulajdonosát, akitől azon értesítést kaptam, hogy: sajnos, nagyon gyakori eset, hogy segédei kimult madarakat hoznak ki a kéményből.

A távirida-sodronynak van tehát méltó munkatársa és ez a kémény. Jó volna talán egy kis statisztikai táblázatot összeállítani azon madarokról, melyek sirjukat a kéményben lelik. Nagyon leköteleznének e lapok olvasói, ha ily esetekről értesitenének engem.

A madár jelen esetben házifecske volt. Véleményem szerint úgy került a kéménybe, hogy esős időben a legyek száraz helyet keresvén, a kéménybe menekülnek. A szegény madárka ezt észrevéve, beszáll a kéménybe s itt lebegve és mindig mélyebb és mélyebbre szállva kapdossa a legyeket, midőn pedig ki akar szállani, kelepcébe van fogva, mert nyilegyenesen felfelé a szűk ürben nem tud felrepülni s így menthetlenül elvész. Nem volna jó a kéményeket ugynevezett szikrafogóval ellátni? Így kétszeres hasznunk lehetne, egyrészt a sok hasznos madár életét mentjük meg, másrészt pedig a tüzesetek számát redukáljuk.

Kasperek Károly.

*

Évek előtt Budapesten az Óvoda-utca sarkán fekvő lakásom kéményében hasonló esetet észleltem két nyáron egymás után. Az összegyűlt korom kitakarításakor a kéményseprő egy kiszáradt fecske tetemét találta. A második nyáron hallottuk, amint éjjel a kéményben valami szárnyas vergődik. Másnap elült a vergődés. A koromgyűjtőt felnyitva, ott a felgyűlt korom tetején egy füstli fecskét találtam még frissiben, de holtan.

Az efféle eset bizonyára gyakoribb lehet, mint gondolnók.

Monostori K.

Lóhus mint csalétek a medvevadászatonál. Hazai és külföldi lapokat bejárta a hír és nem kis felháborodást keltett, hogy a gróf Andrassy-féle uradalmakban az 1909 telén fejedelmi vendégek szórakozására rendezett medvevadászatonon csalétekként eleven lovakat kötöttek ki.

Mint megkeresésünkre a rozsnyói főszolgabíró hivatalosan értesít, a tény az, hogy *frissen levágott* s nem élő lovak szolgáltatták a csalétket.

E hirt szives örömmel regisztráljuk, megjegyezvén, hogy a hozzánk fordult külföldi érdeklődőket is megnyugtattuk e kérdésben.

Egy hűséges kutya viselt dolgairól a következőket olvassuk egy francia folyóiratban: M. Adrien Legrand, Párisban, Rue Fremicourt lakott öreg tőkepenzsenek Dick nevű kutyája minden reggel egy nyakába akasztott kosárral eszközölte gazdája számára a bevásárlásokat. Elfutott a pékhöz, átvette a kifliket, azután az újságárustól a reggeli hírlapot, végre a dohányárudából a mindennapi szükségletet. Legrand a mult

hóban elhunyt, a hűséges kutya holt gazdájától semmiféle módon sem volt eltávolítható és utolsó útjára kísérte.

m. i.

Kutya-szobrok. Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar osztálya részére megrendelték ifj. Vastagh György szobrászművésznél a jellegzetesebb vadászeb-fajok mindegyikének kisebbített szoborművét. Az első alkalom ez, melyből kifolyólag egy ilyen tárgyú gyűjtemény készül és ez a körülmény szükségessé teszi azt, hogy a szobrászművészek a típusok mindegyike a modellirozáshoz rendelkezésre álljon. Eddig a gyűjteményből 6 kutya-fajt olyképen sikerült megmintáztatni, hogy a szobrászművész a kutyák tulajdonosaihoz elutazott s a modellirozást a kutya gazdájának jelenléte mellett, ami a kutya viselkedése miatt fontos kellék, végezte.

HIREK.

Az Országos Ifjusági Madárvédő Ligába beléptek február hóban: Máriaradnán Kovács Béla áll. ig. tanító által 250, Kemenesszentmártonon Gindly János ev. tanító által 45, Budapest I. Füller József szföv. tanító által 100, Ábránka (Bereg m.) állami iskolai tanító által 200, Tar (Heves m.) Csizsinszky Bertalan tanító által 250, Mátraszele Lang Vendel ig. tanító által 120, Tergenye Szikszay József rk. tanító által 40, Nagysármás Bak Árpád áll. tanító által 90, Tordátfalva Péter József áll. tanító által 60, Rózsavölgy Reskó J. főtanító által 120, Iszák Vértés Jakab tanító által 25, Korpona Kögl Mária áll. isk. ig. tanító által 300, Kondoros Czirbusz Endre ev. tanító által 350, összesen 1950 és ehhez járul még 7000-el Pavlas Julián Eperjes Á. V. E.

Madarak napja a sárvári áll. polgári iskolában. Február hó 6-án nagy közönség jelenlétében szép estély folyt le a nevezett iskolában. Brezovics Ferenc igazgató megnyitó beszédében jelezte, hogy a szabad Lyceum előadása ezuttal tárgyánál fogva az iskola keretében és annak tényleges részvételével folyik le és bemutatta Fodor Árpád, szentgotthárdi főgimn. tanárt, az ottani Á. V. E. elnökét, aki a hazai madárvédelem történetéről és fejlődéséről igen nagy tetszéssel hallgatott előadást tartott. Az egész est műsora a madarak szeretetére és védelmére vonatkozott. Az iskola ennekára ilyen tárgyú énekeket adott elő oly szabattossággal, mely Entzbruder János karmester szakavatottságát dicsérte. Két tanuló pedig ily tartalmu költeményeket szavalt. Arany Jánosnak „A fülemüle“ és Várady Antalnak „A fehér galamb“ című költeményét.

A pozsonyi népotthon, melyet a terézvárosi polgári kör mostanában alakít, alkoholmentes vendéglővel, könyvtárral, olvasószobával stb. lesz ellátva. A könyvtár már is 2000 kötetből áll, melyek nagy része természeti ismeretekre és állatvédelemre vonatkozik. Természetráji gyűjteménye is lesz, melyben az állatok megismertetésére lesz kiváló figyelem fordítva. Az olvasó-teremben, mely napközben az ifjuság számára is nyitva áll, népies előadások fognak tartatni.

Tormássy Ferenc, a közelebről elhunyt kecskeméti ügyvéd, a kecskeméti á. v. e. céljaira 5000 koronát hagyományozott. A nemes szívé adakozó életében is számos jelét adta az állatvédelem iránti szeretetének s ez elhatározása, mint utolsó cselekedet e téren önmagát dicséri.

Halálozás. Gönyői Virányi István m. kir. államvasuti nyug. főfelügyelő, a kolozsvári állatvédő egyesület pénztárnoka, f. évi február hó 12-én 68 éves korában elhunyt. Virányi az állatvédelmi törekvéseknek több mint egy évtizeden át lelkes munkása volt, a kolozsvári egyesület felvirágoztatásában elsőrendű szerepet vitt, s ügykörében ritka buzgalommal és lelkiismeretességgel járt el. Elhunytával nagy veszteség érte különösen a kolozsvári állatvédő egyesületet. Egyesületünk részvétiratot küldött az özvegyhez.

Halálozás. Nagy Jenő ur, egyesületünk és választmányunk régi lelkes tagja, ügyünknek kiváló munkása, febr. 27-ikén meghalt. Halálában nagy veszteség érte egyesületünket s általában az állatvédelmi ügyet, amelynek a megboldogult nagy szolgálatokat tett. Egyesületünk meleg hangu részvétiratot intézett nagyszívű tagja özvegyéhez.

Stuart Ellen Mary. Lapunk múlt számában foglalt nekrológgal kapcsolatban, mint az embervédelemre példás esetet felemlítjük, hogy a boldogult, ki előre haladt korban volt, hosszu évek során át élvezte a Hungária-szálló tulajdonosának emberbaráti jótékonyosságát. E nagyszívű ember gondoskodott a boldogult végtisztességéről is. Érdemes ez a feljegyzésre!

KÜLÖNFÉLÉK.

Kegyetlenségek a konyhában. A konyha még mai művelt és iskolázott korunkban is ódon, átöröklött és meggondolatlanul elfogadott szokások következtében, számos középkori kegyetlenség színtere.

Igy sok háziasszony és sok szakácsnő azon téves, elavult véleményen van, hogy a hal „élete” farkában összpontosul, mivel azzal csapkod ide-oda. Ezért, ha élő halat vásárol, késsel beleszurkál a farkába, azt hiszi, hogy már ezzel kivégezte, ezért hozzálát a szerencsétlen elkínzott állat tisztogatásához, lefejtven a még élő állatról a pikkelyeket, az u. n. „pénzt” — és feldarabolja az élő állatot, esetleg a farkánál kezdve a hóhérmunkát.

Az élő halat épen úgy kell megölni, mint teszem pl. a pulykát, t. i. le kell ütni a fejét és pedig leghevesebben úgy, hogy éles kést helyez a szakácsnő a hal feje mögé a tarkóra és erre hirtelen és erősen reáüt kalapáccsal; így végezheti ki az állatot leggyorsabban és kínzás nélkül.

Hasonlóan szükségtelen és kegyetlen állatkínzás a ráknak hideg vízben való tűzre helyezése.

Itt a leghumánusabb és legtermészetesebb eljárás a következő:

Mikor a víz már erősen fő, beledobjuk az első két rákot. Ezek a forró vízben, abban a pillanatban élet- és érzéketlenekké válnak. Most *megvárjuk*, míg a

víz *ujra erősen fő* s csak ekkor dobunk bele ismét egy, legfeljebb két rákot.

A ló farkának kurtitása ellen. A magyar rendőrség, mint hirlapokból olvassuk, a lovai farkának teljes hosszúságban való meghagyását határozta el. Aki nem feleli, hogy a ló farka védekező eszköz inzultáló rovarok ellen, csak dicsérheti ez elhatározást, melyet indokolt volna másoknak is követni. *Mo.*

Éltrevaló eszme a madárvédelem terén. A nagyváradi állatvédő egyesület a közigazgatási hernyóirtási hirdetménybe a következő passzusnak a felvételét kérelmezte:

„Minthogy a hasznos éneklő madarak a hernyók és rovarpeték pusztításában a gazdaközönségnek nagy segélyére vannak, a szőlő- és kerttulajdonosok figyelmét a hasznos madarak védelmére is felhivom. A mező- és hegyőröket pedig szigoruan utasítom, hogy a hasznos madaraknak léppel, törrel, parittyával, flóberttel vagy bármely más módon történő pusztítóit vagy fészkeiknek elszedőit megtorló büntetés végett azonnal bejelentsek.”

A nyomtatvány, mint dr. Tóth egyesületi titkár jelzi, minden év február havában az összes szőlő- és kerttulajdonosoknak kézbesítve lesz s a mező- és hegyőrök a szigorú felhívást tudomásul veszik.

Szerinte célszerű lenne a kereskedelmi, illetve földművelési miniszterium útján ilyféle tilalmat a hernyózási körrendeletben országosan felvetetni, még ott is hasznára lenne a madárvédelemnek, hol állatvédő egylet nincs.

Vadászterületen meglőtt kóbor kutya. Az ily kutyát a hazai vadászati törvény értelmében nálunk is le lehet lőni felelősség nélkül. Különb történt, hogy a vadászterület birtokosa egy ily kóbor ebet megsebzett, de meg nem ölt. A bíróság az eb tulajdonosának panaszára nem is ítélte el tulajdon-rongálás címen, de elítélte állatkínzásért 50 márkára azzal az indoklással, hogy az állatra lövőnek kötelessége lett volna meggyőződni arról, hogy az eb csak találva volt, de ki nem mult s meg kellett volna adni annak a „kegyelem-lövést”.

Mo.

Egy embertelen kocsis. A rendőrség idegen vagyron rongálása címen letartóztatta Farkas Gábor huszonkilencéves kocsist, aki Szalóczky Ferenc fuvarosnál Palóc-utca 10. szám alatt szolgált. Farkas összeveszett a gazdájával és boszúból Szalóczky egyik lovát nyelvével fogva felakasztotta. A ló megdöglött.

Érdeklődéssel várjuk, hogy minő büntetést ró ez elvetemült nem emberre az illetékes fórum.

Mi nem vagyunk, távolról se vagyunk az oktalan emberüldözésnek és büntetésnek barátai, de azt hiszszük, hogy az efféle elvadulásokat indokolt volna erősebben sújtani. *Mo.*

Szerkeszti MONOSTORI KÁROLY tanár, egyesületi főtítkár
felelős szerkesztő.

Kiadja az ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET.

Az Országos Állatvédő Egyesület

helyiségében

(Budapest IX., Ernő-utca 11—13) kaphatók:

Az okszerű madárvédelem eszközei. Irta: Chernel István, a Kőszegi Állatvédő Egyesület elnöke. Ára 30 fillér.

Az ember és a kutya. Védekezés a vesztség ellen. Irta: K. Nagy Sándor, pestvidéki kir. törvényszéki bírós. Ára 30 fillér.

Magyarország madárvédelmének története, fejlődése és jelenlegi állapota. Irta: dr. Kukuljevic József, m. k. állatorvos. 27 ábrával, 3 grafikai táblával. Ára 1 korona.

Az Országos Állatvédő Egyesület huszonöt évi működése és az állatvédelmi törekvések Magyarországon. Irta: Máday Izidor. Ára 1 korona.

Ugyanaz német nyelven. Ára 1 korona.

A szemellenzöröl. Irta: Pákozdy László. 4 képpel. Ára 20 fillér.

Állatvédők törvénykönyve. Az állatvédelemre vonatkozó összes törvények és rendeletek gyűjteménye. Irta: K. Nagy Sándor. 4. kiadás. Ára 2 korona.

Ne bánts az állatot! Az állatvédő törvények példákban. 80 képpel. Irta: K. Nagy Sándor. Ára 3 korona.

Kwizda-féle Restitutions-fluid. 1900. párisi világkiáll. Grand Prix.

Mosóvíz lovak részére.

Egy liter ára . . . K 2.80

Negyven év óta van használatban az udvari, valamint versenystállókban is lovak izmainak erősítésére, fárasztó menetek előtt és után, fizamodásoknál és az izmok merevedésénél stb. Lovat a trainingben bámulatos eredmények felmutatására képesíti.

Czímke és csomagolás védve; valódi csak a fent látható védjeggyel.

Kwizda-féle korneuburgi marhapor.

Diétikus szer lovak, marhák és juhok részére.

1 doboz ára . . . K 1.40

1/2 doboz ára . . . K —.70

Közel 50 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágyhiánnyal, rossz emésztéssel, valamint teheneknél a tej javítása s a tejelőképesség fokozása czéljából.

Kwizda-féle KUTYAPILULÁK hashajtópilulák kutyák részére

1 doboz ára . . . K 2.—

Fő-raktár: **Török József** gyógyszerész, Budapest, VI., Király-u. 12. és VI., Andrásy-út 28. sz.

IFJ. KÜHNEL MÁRTON a „Magyar Ornithologiai Központ” felügyelete alatt álló

Első Magyar Fészekodu- és Madáretető-készülékek gyára BARANYA-KÁRASZON u. p. Szászvár. Vasut: Szászvár-Máza.

Szerződésileg kötelezve kizárólag a Magyar Ornithologiai Központ által megszabott oduminták gyártására s ennek fejében az intézet jegyét (M. O. K. betűket) alkalmazhatja odukészítményein.

Gyártja a következő odumintákat és téli etetőket:

A minta: az összes odulakó cinegék (szén-, kék- és barát-, fenyves- és búbos-cinege), valamint a csuszka, fakúsz, nyaktekeres, kerti rozsdafarku fülemile és örvös légykapó számára.

B minta: a seregély, de különösen a szén-cinege, valamint az A mintánál említett madarak számára is.

C minta: négyszögletű tág bejáróval; a szürke légykapó, házi darázfarkú fülemile és a fehér barázdabillegető számára.

D minta: a búbosbanka, szalakóta, kék vadgalamb s a kisebb bagolyfélék számára.

Az A, B és D minta szerszám nélkül leemelhető fedéllel készült. Szállításnál a fedelek harántul ütött szegekkel vannak lezárva.

Legcélsebb 9/10 rész A és B mintát (egyenlő számban) és 1/10 rész C, esetleg C és D mintát rendelni.

Téli etetők:

Etető-kunyhó: Betonlapzatokon nyugvó lábakkal a tetőről lefüggő 60 cm-es asztalkával. Nagyban való etetésre, nagyobb kertek, parkok stb. számára.

Galambduc-etető: az etetőkunyhó kisebb és egy lábón álló mintája; 40 cm-es etetőasztalkával; a hozzáadott csavarral földbe ássott oszlophoz erősíthető. Kisebb kertek számára.

Etető-szekrény: falra vagy kerítésre függeszthető. Etetőasztalkája 40 cm. hosszú és 20 cm. széles. Kisebb kertek számára.

Ablak-etető: a kerthe néző ablak keretére függeszthető, szobából való etetésre. A három első etető minta ivergezés nélkül szállítatik; a közönséges ablaküvegdarabokat bárki egyszerűen szögekkel erősítheti a keretekre.

ÁRJEGYZÉK:

Fészekodu, A minta . . . db 85 fill.

„ B „ . . . „ 110 „

„ C „ . . . „ 70 „

„ D „ . . . „ 250 „

Etető-kunyhó, lábakkal együtt 32.— K

Etető-kunyhó, csak a felső rész,

lábak nélkül . . . 18 K

Galambduc-etető . . . db 10 „

Etető-szekrény . . . „ 10 „

Ablak-etető . . . „ 2.50 „

Madárkalács, téli etetéshez,

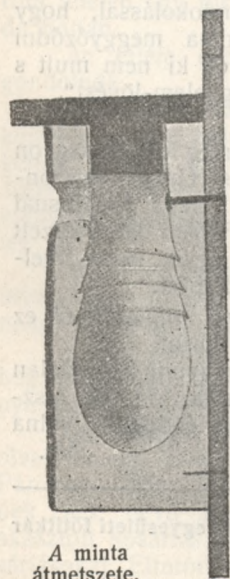
magvakból és fagyuból

előállítva, 1/2 kilós darabokban, 1 kgramm 1 K

5 kilós postacsomag 5 „

NB. Az árak csomagolással együtt, Szászvár-Máza vasutállomás, illetve Szászvár postahivatal, pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett értendők.

„Jókai” könyvnyomdai műintézet, Budapest VII., Thököly-ut 28. (Garay-bazár.)

A minta átmetszete.

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségéhez csatlakozott egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET“ ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11—13. SZ. TELEFON 85—12

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

TARTALOM: A nemzetközi madárvédelem és Olaszország. — Állatvédelem és gyermekvédelem. — *Egyesületi és szövetségi hírek:* A soproni állatvédő egyesület rendes közgyűlése. — A szentgotthárdi állatvédő egyesület rendes közgyűlése. — A sárvári állatvédő egyesület közgyűlése. — A bajai állatvédő egyesület rendes közgyűlése. — A nagyszombati állatvédő egyesület megalakulása. — A resicai állat- és madárvédő egyesület megalakulása. — Országos Állatvédő Egyesületi új tagok. — Ajándékok. — Az Országos Ifjúsági Madárvédő Liga. — Felhívás madárvédelemre. — *Irodalom:* A Pécsen székelt „Mecsek Egyesület“. — „A gazdasági tudósítók évkönyve 1910. évre.“ — „Aquariumi tanulmány“. — *Szemle:* Kutya-, macska- és lólakomák. — A szegekkel való patkolás. — *Állatok világa:* Kutyahűség. — *Hírek:* Személyi hír. — „A Balaton madárvilágának védelméről“. — Az V. nemzetközi ornithologiai kongresszus Berlinben. — Országos ebkiállítás Budapesten. — A pozsonyi ifjúsági állat- és növényvédő Liga. — Udvarias kutyapécerek. — *Különfélék:* Állatvédők gondolatai. — Sch. M. mottója. — Helyesbítés. — Komondor kutya, tisztavérű, szép, fiatal német vizsla és német spitz vétel és eladás.

A nemzetközi madárvédelem és Olaszország.

Közlönyünk január havi számában tettünk már említést a Rómában fennálló nemzetközi mezőgazdasági intézet decemberi közgyűlésében a nemzetközi madárvédelmet illetőleg hozott határozatról.

A m. kir. Ornithológiai Központ szíves volt az említett határozatnak hivatalos szövegét az O. Á. V. E.-nek megküldeni több példányban, abból a célból, hogy esetleg érdeklődők e szöveget az egyesületnél megszerezhessék.

Az ügy kiváló fontosságánál fogva az említett határozat szövegét alább közöljük.

A hozott határozatra nézve a januáriusi számban már elmondtuk igénytelen nézetünket. De elodázhatlan kötelességünknek ismerjük, hogy Olaszországnak a nemzetközi madárvédelem keretébe leendő bevonása érdekében az Országos Állatvédő Egyesület által már korábban tett és a nemzetközi mezőgazdasági intézet jelen határozatával összefüggő lépéséről megemlékezzünk.

Ismeretes, hogy a nagy német állatvédő egyesületek állandó agitációt folytatnak abból a célból, hogy Olaszországot a madárvédelem eszméjének megnyerjék. Évről-évre százezernyi röpiratokkal látják el az Olaszországba utazó közönséget, hogy a madárvédelemnek propagandát csináljanak, és időről-időre köriratokat intéznek a külföldi állatvédő egyesületekhez, hogy a cél érdekében közös akcióban részt vegyenek.

Az 1904. évben is érkezett az O. Á. V. E.-hez egy ily körirat, melyben arra szólították fel, hogy a madárvédelem érdekében az olasz kormányhoz forduljon.

Az O. Á. V. E. ezt a lépést nem tartotta alkalilag elfogadhatónak, hanem az ügyre nézve célravezetőbbnek találta, ha a magyar földmivelésügyi miniszterhez fordul.

A 386/904. sz. a. december 10-én tett felterjesztésben az O. Á. V. E., a mindenki előtt ismert indokok hangsúlyozása mellett, sajnálattal konstataulta azt, hogy Olaszország az 1902-ben Párisban a hasznos madarak nemzetközi védelméről szóló egyezményhez hozzá nem járult.

Azonban miután az egyezményt megelőző tárgyalások közben, 1876-ban, Ausztria-Magyarország és Olaszország között a hasznos madarak védelmére nézve egy külön egyezmény jött létre, melyben mind a három állam magát a hasznos madarak védelme tekintetében bizonyos fokig kötelezte, az O. Á. V. E. arra kérte a földmivelésügyi minisztert, hogy az olasz kormánytól oly irányban tenne lépéseket, hogy az az utóbb említett egyezményben vállalt kötelezettségnek feleljen meg.

Az Országos Állatvédő Egyesületnek ez előterjesztésére a földmivelésügyi miniszter tényleg az óhajtott irányban érintkezésbe lépett a közös külügyminiszterrel és ennek útján római nagykövetségünkkel, mely iratváltások nyomán a földmivelésügyi miniszter ur 3447/eln. sz. — VIII. A. 4. 1905. 1905 július hó 6-án kelt leiratával válaszolt az O. Á. V. E. felterjesztésére, melyben a miniszter ur a tett lépések felelítése kapcsán így nyilatkozik:

„Minthogy a nemzetközi mezőgazdasági intézet létesítése iránti mozgalmat maga az olasz király indította meg, remélhető, hogy az intézmény létesülésével a hasznos állatok védelméről is gondoskodás fog történni.“

Tényleg gróf Zselénski Róbert, Magyarország